

Artikel 14 Rome I Verordening

Carole Govaerts

Onder wetenschappelijke begeleiding van Prof. Dr. Geert Van Calster

1. INLEIDING

Het onderwerp van dit werk is artikel 14 van Verordening nummer 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomsten (Rome I Verordening).¹ Dit artikel luidt: “1. *De betrekkingen tussen cedent en cessionaris of tussen subrogant en gesubrogeerde uit hoofde van een contractuele subrogatie van een vordering op een andere persoon („de schuldenaar”) worden beheerst door het recht dat ingevolge deze verordening op de tussen hen bestaande overeenkomst van toepassing is.* 2. *Het recht dat de gecedeerde of gesubrogeerde vordering beheerst, bepaalt de vraag of de vordering voor cessie of subrogatie vatbaar is alsmede de betrekkingen tussen cessionaris of subrogant en schuldenaar, de voorwaarden waaronder de cessie of subrogatie aan de schuldenaar kan worden tegengeworpen en of de schuldenaar door betaling is bevrijd.* 3. *Het concept cessie in dit artikel omvat daadwerkelijke overdrachten van vorderingen, overdrachten van vorderingen tot zekerheid alsmede verpandingen en andere zekerheidsrechten op vorderingen.”*

Artikel 14 Rome I Verordening is een onderdeel van een harmonisatiemaatregel met betrekking tot overeenkomsten. Deze Verordening heeft voorrang op het nationale recht van de lidstaten. Dit toont aan dat het internationaal privaatrecht steeds grondiger door het Europees recht wordt behandeld. De drie grote onderdelen van het internationaal privaatrecht betreffen de bevoegdheid, het toepasselijk recht en de erkenning of tenuitvoerlegging. Dit werk gaat over de tweede stap: het toepasselijk recht (voor overeenkomsten).

Voor het opzoeken van de relevante nationale rechtspraak gebruikte ik verscheidene trefwoorden en databanken. Voor de Belgische rechtspraak begon het onderzoek bij de databank van Juridat. De Belgische zoektermen waren, net als de Nederlandse, “cessie” en “subrogatie”. Voor de Franse,

---

¹ Artikel 14 Verordening nummer 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomsten (Rome I).

Duitse en Nederlandse rechtspraak daarentegen, begon het onderzoek bij de algemene databank van het Europese e-justitieportaal.² Vanuit de algemene databank werd het onderzoek vervolgens uitgebreid tot de nationale databanken. Voor de Duitse rechtspraak waren de trefwoorden “Abtretung”, “Forderungsbretung”, “Schuldforderungsbretung” en “Zession” van belang. Voor de Franse rechtspraak was dit “translation” en “cession de créance”. De specifieke links naar deze nationale databanken zijn in de bibliografie te vinden. De rechtspraak uit Luxemburg en Italië wordt slechts kort aangehaald in dit werk, waardoor hierbij enkel het rapport van het British Institute of International and Comparative Law (BIICL) werd gebruikt als bron. Dit was tevens het geval voor de Engelse rechtspraak en een deel van de Franse. Dit rapport wordt verder in dit werk benadrukt.

2. ONDERZOEKSVRAAG

De onderzoeksvraag van dit werk luidt als volgt: op welke wijze wordt artikel 14 van de Rome I Verordening toegepast in de nationale rechtspraak van bepaalde lidstaten in de Europese Unie? De volgende subvraag breidt deze vraag verder uit: is deze implementering voor verbetering vatbaar of wordt de beoogde harmonisatie effectief bereikt? In dit werk wordt een antwoord geformuleerd op deze vragen, door de bestaande rechtspraak in de lidstaten nader te onderzoeken, alsmede de mogelijke oplossingen voor eventuele problemen.

3. RATIO LEGIS OP BASIS VAN VOORBEREIDENDE WERKEN

3.1. ROME I VERORDENING

Het algemene doel in de ruime zin van de Rome I Verordening is harmonisatie. Het gedetailleerde doel bestaat uit drie kernpunten. Ten eerste, de voorspelbaarheid van de uitkomst van procederen verbeteren. Ten tweede, zorgen voor meer zekerheid omtrent het toepasselijk recht en er tevens voor zorgen dat vonnissen en arresten makkelijk verplaatst kunnen worden tussen de rechtsstelsels van de lidstaten. Ten derde, streven naar eenzelfde nationaal recht, ongeacht het land van de rechtbank waarvoor een zaak gebracht wordt.³ Artikel 14 Rome I Verordening is dus een deel van deze

---

² https://e-justice.europa.eu/content_member_state_case_law-13-nl-nl.do?member=1 (consultatie 26 november 2013).

³ F. FERRARI, S. LEIBLE, *Rome I Regulation: The law applicable to contractual obligations in Europe*, München, sellier european law publishers GmbH, 2009, 17-25.

harmonisatiemaatregel. Of men in dit opzet geslaagd is, wordt in dit werk nader onderzocht.

Artikel 14 Rome I Verordening gaat over cessie en subrogatie. Cessie is de overdracht van schuldvorderingen (persoonlijke rechten) tussen rechtssubjecten. Er zijn drie partijen betrokken bij deze constructie. Degene die afstand doet van de schuldvordering noemt men de cedent. Degene die de schuldvordering verkrijgt heet cessionaris. De schuldenaar van deze overgedragen schuldvordering is tevens een partij.⁴ Artikel 14 Rome I verordening legt het begrip cessie bovendien zelf uit, in het derde punt. Zakelijke subrogatie is een rechtsfiguur waardoor het voortbestaan van een zakelijk recht wordt gewaarborgd op het vermogensbestanddeel, dat in plaats van het oorspronkelijk object is getreden, wanneer dat oorspronkelijke object teloor is gegaan en dus onttrokken is aan het zakelijk recht.⁵

Artikel 14 vindt zijn oorsprong in artikel 12 en 13 van het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst. Deze artikels handelden respectievelijk over cessie en subrogatie. Op deze artikels en de overgang naar artikel 14 Rome I Verordening wordt hierna ingegaan.

3.2. VERDRAG VAN ROME

De voorlopers van dit artikel 14 Rome I Verordening, waren dus de artikels 12 en 13 van het Verdrag van Rome. Dit Verdrag van Rome werd geleid door de wens van de gemeenschappen om, in het internationaal privaatrecht, de eenmaking die reeds begonnen was verder te zetten qua rechterlijke bevoegdheid en de daaropvolgende tenuitvoerlegging van de beslissingen. Het doel van de toenmalige negen lidstaten van de Europese Gemeenschap was dus eenvormige regels opstellen met betrekking tot het recht dat toepasselijk is bij verbintenissen op overeenkomsten. Nieuwe lidstaten ondertekenden vervolgens dit Verdrag.⁶

Bij dit Verdrag van Rome hoorden drie verdere verklaringen: ten eerste, een verklaring uit 1980 betreffende de harmonisatie van maatregelen met betrekking tot verwijzingsregels aangenomen in de gemeenschap. Ten tweede, een verklaring uit 1980 over de uitlegging door het Europees Hof van Justitie van het Verdrag. Ten derde, een verklaring uit 1996 met betrekking tot de

---

⁴ E. DIRIX, B. TILLEMEN, P. VAN ORSHOVEN, *De Valks Juridisch Woordenboek*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2010, 76.

⁵ E. DIRIX, B. TILLEMEN, P. VAN ORSHOVEN, *De Valks Juridisch Woordenboek*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2010, 469; V. SAGAERT, B. TILLEMEN, A. VERBEKE, *Vermogensrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 8.

⁶ J. ERAUW, C. ROMMELAERE, *Bronnen van Internationaal Privaatrecht*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 110-113.

naleving van de procedure, vermeld in artikel 23, over het goederenvervoer te zee.⁷

Artikel 12 van het Verdrag van Rome⁸, dat ging over cessie en dus één van de voorlopers was van artikel 14 Rome I Verordening, luidde als volgt: “1. Een vordering worden beheerst door het recht dat ingevolge dit Verdrag op de tussen hen bestaande overeenkomst van toepassing is 2. Het recht dat de gecedeerde vordering beheerst, bepaalt of zij voor cessie vatbaar is alsmede de betrekkingen tussen cessionaris en schuldenaar, de voorwaarden waaronder de cessie aan de schuldenaar kan worden tegengeworpen en of de schuldenaar door betaling is bevrijd.”

Artikel 13 van het Verdrag van Rome⁹, dat net als artikel 12 een voorloper was van artikel 14 van de Rome I Verordening, gaat zoals eerder vermeld werd over subrogatie. Artikel 13 luidde: “1. Indien een persoon, de schuldeiser, een vordering uit overeenkomst heeft jegens een andere persoon, de schuldenaar, en een derde verplicht is de schuldeiser te voldoen, dan wel deze reeds door de derde op grond van deze verplichting is voldaan, bepaalt het recht dat op de verplichting van de derde toepasselijk is, of deze de rechten die de schuldeiser jegens de schuldenaar heeft overeenkomstig het recht dat hun betrekkingen beheerst, kan uitoefenen en zo ja, in welke mate. 2. Hetzelfde geldt wanneer verschillende personen door dezelfde overeenkomst zijn gebonden en een van hen de schuldeiser heeft voldaan.”

3.3. OVERGANG NAAR ARTIKEL 14 ROME I VERORDENING

Artikel 12 en 13 in het Verdrag van Rome werden geconfronteerd met bepaalde uitdagingen, waarvan sommige ook terugkwamen in de rechtspraak (zie verder, het arrest *Brandsma q.q./Hansa Chemie AG*)¹⁰. De beoogde harmonisatie werd aldus niet voldoende bereikt. Hierdoor was er een noodzaak tot wijziging van bepaalde delen. De Europese Commissie deed een voorstel op 15 december 2005 om een verordening tot stand te doen komen, inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst.¹¹ Het resultaat is de Verordening nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I). Deze vervangt bijgevolg het Verdrag van Rome uit 1980. Het Verdrag bepaalde immers welk recht diende toegepast te worden, maar harmoniseerde

⁷ R. BARENTS, *Europees internationaal privaatrecht*, 15A, Deventer, Kluwer, 2003, 158.

⁸ Artikel 12 Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Verdrag van Rome).

⁹ Artikel 13 Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Verdrag van Rome).

¹⁰ HR 16 mei 1997, *Brandsma q.q./Hansa Chemie AG*, NJ 1998, 585, AJT 1998-1999, 295, noot K. CHRISTIAENS en I. PEETERS.

¹¹ V. SAGAERT, E.-M. KIENINGER, H. SIGMAN, “De cessie van schuldvorderingen in het voorstel van de Rome I-Verordening: een kritische analyse”, *Bank Fin.R.* 2007, 336-347.

de materie niet. De Verordening daarentegen, werkt wel harmoniserend en bevat wederom bindende regels van internationaal privaatrecht, gevestigd door de Europese Unie. Door deze Verordening werd het Verdrag van Rome uit 1980 een instrument van de Europese Unie en tevens gemoderniseerd.¹² Of harmonisatie specifiek is bereikt, met het instrument van artikel 14 Rome I Verordening, wordt in dit werk verder bekeken. Bovendien werd de algemene structuur van artikel 12 Verdrag van Rome weliswaar behouden, maar hier en daar waren er aanpassingen nodig.

Artikel 14 Rome I Verordening is anders geformuleerd dan zijn voorgangers. Tussen artikel 14(2) Rome I Verordening en artikel 12(2) Verdrag van Rome is er echter geen substantieel verschil. Het meest opmerkelijke verschil bevindt zich immers tussen artikel 14(1) Rome I Verordening en artikel 12(1) Verdrag van Rome: de aanpassing in artikel 14(1) bevat een bevestiging van de mening uitgedrukt door de Hoge Raad, in het arrest *Brandsma q.q./Hansa Chemie AG*.¹³ Dit arrest wordt verderop in het werk nader besproken. Uit deze aanpassingen van artikel 14 Rome I Verordening, valt namelijk af te leiden dat de eigendomsaspecten van grensoverschrijdende cessies, volgens Rome I, geregeld worden door het recht dat toepasselijk is op het onderliggende contract tussen de cessionaris en de cedent.¹⁴ Dit wordt tevens aangeduid door punt 38 in de Preambule.

4. RECHTSVERGELIJKENDE ANALYSE VAN DE LIDSTATEN

4.1. PROBLEMATIEK IN DE RECHTSPRAAK

4.1.1. Artikel 12 Verdrag van Rome

Over het toepassingsgebied van artikel 12 van het Verdrag van Rome, de voorganger van artikel 14 Rome I Verordening, ontstonden er problemen bij de inwerkingtreding. Bij deze problemen luidde de vraag: bevat artikel 12 van het Verdrag van Rome ook een regel die de derdenwerking van de overdracht van schuldvorderingen regelt? Dit probleem werd bijgevolg een onderwerp van de rechtsleer en rechtspraak in de lidstaten.

In Nederland bijvoorbeeld, oordeelde de Nederlandse Hoge Raad in het *Hansa*

¹² http://ec.europa.eu/justice/civil/commercial/obligations/index_en.htm (consultatie 26 november 2013).

¹³ HR 16 mei 1997, *Brandsma q.q./Hansa Chemie AG*, NJ 1998, 585, AJT 1998-1999, 295, noot K. CHRISTIAENS en I. PEETERS.

¹⁴ H. VERHAGEN, S. VAN DONGEN, "Cross-border assignments under Rome I", *PILJ* 2010, 1-21.

arrest¹⁵ dat artikel 12 van het Verdrag van Rome inderdaad reikte tot de derdenwerking van de cessie. Het ging in deze zaak over de cessie van een vordering, die was overeengekomen tussen rechtspersonen die zich niet in hetzelfde land bevonden. De Hoge Raad zei dat artikel 12 van het Verdrag van Rome hierop inderdaad van toepassing was. Er diende dan ook nagegaan te worden of dit artikel tevens het recht aanwees dat moest worden toegepast wanneer de vraag werd gesteld: “Aan welke vereisten moet cessie van een vordering voldoen, om de zakenrechtelijke overgang van de vordering van het ene vermogen naar het andere tot stand te brengen, met derdenwerking?” De Hoge Raad concludeerde dat de verwijzingsregels van artikel 12 dus ook golden voor de zakenrechtelijke aspecten van de cessie.¹⁶

In de Belgische rechtspraak rees er een ander probleem met betrekking tot de cessie, vermeld in artikel 12 Verdrag van Rome. Dit was het gevolg van het arrest Sart-Tilman van 17 oktober 1996.¹⁷ Dit arrest betrof de vraag of een schuldenaar aan zijn schuldeiser in plaats van een accessoir zakelijk recht, ook eigendom kon overdragen tot zekerheid van een schuldvordering. Het ging dus over de fiduciaire eigendomsoverdracht tot zekerheid, waarbij het Hof van Cassatie besliste dat dit een “niet bij de wet voorziene zekerheid” creëerde en dit in strijd was met artikel 7 en 8 Hypotheekwet. Opeenvolgende ontwikkelingen zoals het arrest van 4 april 2003 van het Hof van Cassatie¹⁸, de uitspraken van voorzitter Verougstraete en artikel 12 van de Wet Financiële Zekerheden, deden de kracht van dit controversieel arrest wel aanzienlijk afnemen.¹⁹

4.1.2. Artikel 14 Rome I Verordening

Uit een grondige analyse van de bestaande rechtspraak in de lidstaten, blijkt dat de problematiek omtrent de toepassing van artikel 14 Rome I Verordening, waarover effectief sprake is in de rechtspraak, redelijk eenzijdig is. De problemen omtrent de implementering van dit artikel spitsen zich, in de nationale rechtspraak, immers vooral toe op derdenwerking en de voorrangregels bij cessie. De lidstaten hebben immers een andere aanpak met betrekking tot het recht dat van toepassing is op de derdenwerking van cessie. In het algemeen kunnen we weliswaar stellen dat er, over de problemen met

¹⁵ HR 16 mei 1997, Brandsma q.q./Hansa Chemie AG, *NJ* 1998, 585, *AJT* 1998-1999, 295, noot K. CHRISTIAENS en I. PEETERS.

¹⁶ HR 16 mei 1997, Brandsma q.q./Hansa Chemie AG, *NJ* 1998, 585, *AJT* 1998-1999, 295, noot K. CHRISTIAENS en I. PEETERS; V. SAGAERT, E.-M. KIENINGER, H. SIGMAN, “De cessie van schuldvorderingen in het voorstel van de Rome I-Verordening: een kritische analyse”, *Bank Fin.R.* 2007, 336-347; http://www.boek9.nl/files/1997/IEPT19970516_HR_Hansa_v_Bechem.pdf (consultatie 26 november 2013).

¹⁷ Cass. 17 oktober 1996, *Arr. Cass.* 1996, 930, *RW* 1996-1997, 1395, noot M.E. STORME.

¹⁸ Cass. 4 april 2003, *RW* 2003-04, 1689, noot M.E. STORME, *Bank Fin.* 2003, 375, noot I. PEETERS.

¹⁹ V. SAGAERT, “Het goederenrecht als open systeem van verbintenissen? Poging tot een nieuwe kwalificatie van de vermogensrechten”, *T.P.R.*, 2005, 983-1086.

betrekking tot de toepassing van artikel 14 Rome I Verordening, weinig geprocedeerd wordt in de hoven en rechtbanken van de lidstaten. Arresten en vonnissen over artikel 14 Rome I Verordening en diens voorganger, artikel 12 van het Verdrag van Rome, zijn zeldzaam en sporadisch. Rechtspraak van de periode na 2008 is er amper, maar de gevonden rechtspraak van voor deze periode kan ook verbonden worden met artikel 14 van de Rome I Verordening, aangezien dezelfde problemen nog steeds spelen.

Het British Institute of International and Comparative Law (hierna: "BIICL") heeft in 2011, in opdracht van de Europese Commissie, een onderzoek afgerond over de effectiviteit van een cessie of subrogatie van een vordering tegen derden en de voorrang van de aanspraak op cessie of subrogatie boven andermans recht.²⁰ Deze studie diende als basis voor een rapport van de Commissie om artikel 14 Rome I Verordening aan te passen, zoals werd opgedragen in artikel 27(2): *"Uiterlijk op 17 juni 2010 brengt de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité verslag uit over het vraagstuk van de werking van een cessie of subrogatie van een vordering jegens derden en de voorrang van de gecedeerde of gesubrogeerde vordering boven een recht van een ander persoon. Het verslag gaat zo nodig vergezeld van een voorstel tot wijziging van deze verordening en een beoordeling van de gevolgen van de in te voeren bepalingen."* Dit onderzoek bevestigt de eenzijdigheid van de problematiek omtrent de toepassing van artikel 14 Rome I Verordening. Het rapport is als bijlage toegevoegd en de meest relevante elementen eruit worden verderop besproken.

4.2. DERDENWERKING EN VOORRANGSREGELS VAN CESSIE

Zoals eerder werd aangehaald, is de problematiek inzake artikel 14 Rome I Verordening redelijk eenzijdig, aangezien het vooral draait om derdenwerking en voorrangsregels omtrent cessie. De rechtspraak heeft in de lidstaten verschillende oplossingen voor deze problematiek naar voren geschoven, wat een interessant kleurenpalet van behandelingswijzen vormt. Hierna zal de bestaande rechtspraak hieromtrent in de lidstaten worden besproken.

4.2.1. Derdenwerking

Eén van de problemen met betrekking tot de implementering van artikel 14 Rome I Verordening in de lidstaten, draait om de vraag: welk recht is van toepassing op de derdenwerking van cessie? De vraag of artikel 14 Rome I Verordening zelf van toepassing is op de derdenwerking van cessie, hangt hier natuurlijk mee samen. Het antwoord hierop verschilt tussen de lidstaten.

In België kiest men, met betrekking tot de derdenwerking van de cessie, voor

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

het recht dat van toepassing is in de gewone verblijfplaats van de overdrager van de schuldvordering, op het moment dat deze tot stand is gekomen. In de Belgische rechtsleer en rechtspraak wordt er een onderscheid gemaakt tussen de contractuele aspecten van cessie en de eigendomsaspecten ervan. De rechtspraak en doctrine beschouwen artikel 14 Rome I Verordening ook als niet van toepassing zijnde op de derdenwerking van cessie. Punt 38 van de Preambule, dat expliciet enkel over de eigendomsaspecten van cessie tussen partijen gaat, versterkt deze opvatting. Desalniettemin is er geen duidelijke rechtspraak hierover en wordt dit afgeleid uit de bevindingen van het eerder vermelde rapport van het BIICL en artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek.²¹ Artikel 1690 Burgerlijk Wetboek luidt immers als volgt: “De overdracht van schuldvordering kan worden ingeroepen tegen andere derden dan de gecedeerde schuldenaar door het sluiten van de overeenkomst van overdracht.” Andere lidstaten hebben tevens nationale wetsbepalingen omtrent cessie, maar aangezien het aandachtspunt van dit werk gelegen is in nationale rechtspraak, wordt daar verder niet op ingegaan.

In Franse rechtspraak en rechtsleer wordt het recht van de gewone verblijfplaats van de schuldenaar toegepast op de derdenwerking van cessie. In een arrest van 27 september 1984 oordeelde het Hof van Beroep van Parijs namelijk dat het recht van toepassing op de publiciteit van de cessie van schuld, het recht is van de verblijfplaats van de schuldenaar.²² Bovendien oordeelde datzelfde Hof van Beroep van Parijs op 26 maart 1986 dat het Franse recht toepasselijk is op de afdwingbaarheid van een cessie van schulden jegens derden, waarbij de schuldenaar in Frankrijk gelokaliseerd is en de cedent en cessionaris beiden in Duitsland.²³ In de Franse rechtsleer en rechtspraak wordt er tevens een onderscheid gemaakt tussen de contractuele aspecten van cessie en de eigendomsaspecten ervan. De rechtspraak en doctrine beschouwen artikel 14 Rome I Verordening ook als niet van toepassing zijnde op de derdenwerking van cessie, net als de geldende opvatting in België.²⁴

In Nederlandse rechtsleer geeft men de voorkeur aan een oplossing, die gebaseerd is op de autonomie van de betrokken partijen. Men duidt namelijk het recht, dat toepasselijk op het contract tussen cedent & cessionaris, aan als het toepasselijk recht betreffende derdenwerking. Het recht dat het contract tussen de cedent en cessionaris regelt, dus artikel 14(1) Rome I Verordening, wordt tevens toegepast op alle eigendomsaspecten van de cessie en dus de de derdenwerking van de cessie. Dit werd bevestigd in het bovenvermelde Hansa

²¹ Artikel 1690 Burgerlijk Wetboek; http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november).

²² Parijs 27 september 1984, *D.* 1985, 178.

²³ Parijs 26 maart 1986, *Rec. Dalloz* 1986, 374, *Rev. Crit. Dr. Int. Privé* 1987, 351.

²⁴ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

arrest.²⁵ Een ander belangrijk Nederlands arrest is het arrest van de Hoge Raad van 11 juni 1993. De vraag in dit arrest, of een bestaande of toekomstige vordering uit cessie op voorhand mag gevestigd worden, wordt geregeld door het eigen recht toepasselijk op de vordering.²⁶

In Duitsland verkiest de meerderheid van de rechtsleer om het recht toepasselijk op de overgedragen schuld, die het voorwerp is van de cessie, toe te passen op de derdenwerking. In de Duitse rechtsleer en rechtspraak wordt er bovendien een onderscheid gemaakt tussen de contractuele aspecten van cessie en de eigendomsaspecten ervan. Hier wordt de derdenwerking van cessie wel beschouwd als vallend onder het toepassingsgebied van artikel 14(2) Rome I Verordening.²⁷

Engelse rechtspraak en rechtsleer steunen het onderscheid tussen de contractuele en eigendomsrechtelijke aspecten, zoals in Duitsland. Toch beargumenteert een minderheid dat cessie vooral contractuele gevolgen doet rijzen en er bijgevolg amper plaats is voor eigendomsrechtelijke aspecten (en dus derdenwerking). Sinds punt 38 van de Preambule van de Rome I Verordening lijkt deze minderheidsopvatting weliswaar aan kracht in te moeten. Dit punt van de Preambule handelt enkel over de eigendomsaspecten van cessie tussen de partijen onderling. Net als in Duitsland, is de meerderheid van de rechtsgeleerden de mening toegedaan dat derdenwerking wel onder het toepassingsgebied van artikel 14(2) Rome I Verordening valt.²⁸

Een Engels arrest uit 2001 toont dat vermelde standpunt van de Engelse rechtspraak. De desbetreffende zaak draaide om de vraag of een eerdere cessie tegenwerpelijk was ten opzichte van een derde partij die een opvolgend bijvoegsel wilde van de schuld (die het voorwerp was van de cessie). Het besluit van deze zaak luidde dat dit contractueel van aard was en daardoor viel deze derdenwerking onder het toepassingsgebied van het toenmalige artikel 12(2) Verdrag van Rome. Het relevante van de zaak was welke stappen vereist waren om een cessie tegenwerpelijk te maken zonder te differentiëren tussen enerzijds tegenwerpelijkheid tussen cedent, cessionaris en schuldenaar en tegenwerpelijkheid aan derde partijen anderzijds.²⁹ Engelse rechtsleer verklaart bijgevolg artikel 14(2) ook van toepassing op de derdenwerking van cessie.³⁰

Luxemburg heeft niet echt transparante rechtspraak over het recht dat toepasselijk is op de derdenwerking van cessie, maar er blijkt toch een

---

²⁵ HR 16 mei 1997, Brandsma q.q./Hansa Chemie AG, *NJ* 1998, 585, *AJT* 1998-1999, 295, noot K. CHRISTIAENS en I. PEETERS.

²⁶ HR 11 juni 1993, Caravan Centrum Zundert et al/Kreuznacher, *NJ* 1993, 776; http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

²⁷ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

²⁸ *Ibid.*

²⁹ Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG v Five Star Trading LLC 2001, *QB* 825.

³⁰ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

bepaalde voorkeur: namelijk het recht van toepassing op de schuldvordering, die overgedragen wordt.³¹ Toch wordt, in sommige gevallen, het recht van het land waar de schuldenaar zich bevindt toegepast.³² In oudere arresten uit Luxemburg daarentegen, werd de derdenwerking van de cessie beheerst door het recht van de plaats waar de schuldenaar zich bevond.³³

Het kan interessant zijn om tevens een paar andere landen aan te halen in deze vergelijking, waarvan het niet zo vanzelfsprekend lijkt om ze hierbij te betrekken. Toch kan dit vernieuwende perspectieven openen. In Polen bijvoorbeeld, worden de eigendomsaspecten (en dus ook de derdenwerking) van cessie geregeld door het recht van de onderliggende schuld, die overgedragen wordt bij de cessie. In Italië is er hierover geen rechtspraak voorhanden, maar toch zijn er sommige Italiaanse rechtsgeleerden die een voorkeur uiten voor het recht, dat van toepassing is op de schuld die overgedragen wordt. Uit het Finse recht daarentegen, blijkt er geen duidelijke voorkeur met betrekking tot welk recht van toepassing is op de derdenwerking van cessie. Er is hierover namelijk geen rechtspraak uitgevaardigd. Een deel van de rechtsleer neigt wel naar het recht van de verblijfplaats van de overdrager van de schuldvordering.³⁴

4.2.2. Voorrangsregels

Een tweede punt dat opvalt in de schaarse rechtspraak omtrent artikel 14 Rome I Verordening en de voorganger, artikel 12 Verdrag van Rome, gaat over de voorrangsregels met betrekking tot cessie. In de rechtsleer van de lidstaten wordt hier ook over gesproken. Als algemene regel in België, Finland, Duitsland, Italië, Polen, Nederland en Engeland geldt dat degene die de schuldvordering eerst heeft verkregen, logischerwijze voorrang heeft op latere verkrijgers van de schuldvordering. Deze regel wordt vervolgens verder uitgebreid in de verschillende lidstaten. De behandeling van opeenvolgende verkrijgers, die te goeder trouw zijn, geschiedt ook op een verschillende wijze in de lidstaten. In België bijvoorbeeld, krijgt een volgende cessionaris voorrang, wanneer de schuldenaar hiervan in kennis gesteld werd en deze nieuwe cessionaris te goeder trouw was.³⁵

In Engeland is de meerderheid van de rechtspraak en rechtsleer van mening dat, indien er verscheidene cessies zijn en de voorrangspraak rijst, het recht van de onderliggende schuld hierop dient toegepast te worden. Zoals eerder gezegd, heeft degene die de schuldvordering eerst heeft verkregen, voorrang op latere verkrijgers. Het criterium voor deze voorrang, is de bekendmaking

³¹ CA 18 februari 2009, nr. 32.861.

³² TA 20 februari 2009, nr. 112.905.

³³ CA 8 december 1959, *Pas.* 18, 84; CA 1 oktober 1963, *Pas* 19, 209; http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

³⁴ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

³⁵ *Ibid.*

van de cessie aan de schuldenaar. Er wordt bovendien belang gehecht aan het feit of een volgende verkrijger kennis had of hoorde te hebben van de eerdere overdracht van de schuldvordering.³⁶

In de Duitse rechtspraak zijn er twee belangrijke arresten omtrent de voorrangregels van de cessie uit artikel 14 Rome I Verordening. Ten eerste, de uitspraak van het Bundesgerichtshof op 20 juni 1990, waarin werd beslist dat het recht toepasselijk op de vordering uit cessie ook de rang bepaalt tussen cessionarissen in samenloop.³⁷ Ten tweede, het oordeel van het Bundesgerichtshof op 8 december 1998, dat luidde dat volgens het (voormalige) artikel 33 EGBGB, het recht toepasselijk op de vordering uit cessie de rang tussen cessionarissen in samenloop bepaalt.³⁸ In Duitsland staat men bovendien weigerachtig om aan een tweede verkrijger van de schuldvordering, die te goeder trouw was, bescherming te verlenen.³⁹

In Nederlandse rechtspraak en rechtsleer neigt men er ook niet naar om (al te veel) bescherming te verlenen aan opeenvolgende verkrijgers van de schuldvordering, die nochtans te goeder trouw zijn. In het Nederlandse recht wordt de tweede te goeder trouw zijnde cessionaris namelijk enkel beschermd onder strikte voorwaarden.⁴⁰

4.2.3. Overige rechtspraak

Er is ook nog rechtspraak uitgevaardigd door de lidstaten, die niet specifiek kan ondergebracht worden bij een van de bovenvermelde problemen. Deze rechtspraak heeft weliswaar betrekking op artikel 14 I Rome I Verordening of de voorganger, artikel 12 Verdrag van Rome, waardoor dit toch als vermeldenswaardig beschouwd dient te worden.

De uitspraak van het Duitse Oberlandesgericht te Keulen bijvoorbeeld, op 26 juni 1986.⁴¹ Toen oordeelde men dat het recht, dat een vordering op basis van een cessie regelt, ook de *in rem* effecten van de cessie regelt. Bovendien is een overeenkomst tussen cedent en cessionaris, waarin wordt gestipuleerd dat de cessie geregeld wordt door een juridisch systeem dat afwijkt van het recht van de vordering uit cessie, niet wettelijk geldig is zonder de instemming van de schuldenaar.

Twee arresten uit Engeland zijn tevens vermeldenswaardig. Ten eerste, een arrest uit 1993 dat luidt dat ontwijkingsregels in Engels insolventierecht zullen toegepast worden op een buitenlandse transactie, indien de partij ten aanzien

---

³⁶ Ibid.

³⁷ BGH 20 juni 1990, *NJW* 1991, 638.

³⁸ BGH 8 december 1998, XI ZR 302/97.

³⁹ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ OLG 26 juni 1986, I U 12/86.

van wie ontwijking wordt beoogd, voldoende connecties heeft met Engeland, waardoor het rechtvaardig wordt dat er wordt ontweken. Eén van de factoren die men in acht moet nemen is of, onder buitenlands recht, de partij de titel vrij van vorderingen heeft verkregen, zelfs als de insolvens failliet was verklaard.⁴² Ten tweede is er een arrest uit 1996, waarin werd besloten dat de overdracht van aandelen wordt geacht buiten het toepassingsgebied van artikel 12 van het Verdrag van Rome te vallen, aangezien art 1(2) aandelen lijkt uit te sluiten van het desbetreffende toepassingsgebied.⁴³

Een Italiaans arrest van het Hof van Beroep te Milaan, oordeelde op 18 juli 2000 dat het toepasselijk recht op de koop en verkoop van aandelen geregeld wordt door het Verdrag van Rome.⁴⁴

5. DE HARMONISATIE NADER BEKEKEN

Zoals eerder vermeld, zijn de problemen omtrent artikel 14 Rome I Verordening waarover echt gesproken wordt in de rechtspraak en rechtsleer van de lidstaten eerder eenzijdig. Rechtspraak is schaars en de weinige rechtspraak die er dan te vinden is, gaat over derdenwerking en voorrangregels. Toch zijn er allerhande oplossingen voor de problemen die naar voren komen in de rechtspraak. Deze oplossingen gaan niet alleen over welk recht nu toepasselijk is op derdenwerking, maar ook over enkele algemene problemen van artikel 14 Rome I Verordening. Op deze algemene problematiek en mogelijke oplossingen wordt hierna ingegaan.

5.1. OVERIGE PROBLEMATIEK

Mijns inziens is artikel 14 Rome I Verordening, als harmonisatiemaatregel, niet volledig in zijn opzet geslaagd. De lidstaten hanteren nog steeds zeer verschillende methodes om met de problematiek, die uit dit artikel rijst, om te gaan. Sommige lidstaten komen weliswaar tot dezelfde oplossing als anderen, maar er is geen echte harmonisatie met betrekking tot alle aspecten, die in artikel 14 Rome I Verordening worden geregeld. De rechtspraak over de toepassing van dit artikel is, naar mijn mening, nog te heterogeen. Er is duidelijk nog geen overeenstemming over welk recht nu van toepassing is op de derdenwerking van cessie.

Bovendien zijn er nog enkele algemene problemen met artikel 14 Rome I Verordening. Ten eerste is het niet duidelijk hoe dit artikel zich verhoudt tot punt 38 van de Preambule van de Verordening. “Betrekkings”, vermeld in

⁴² Re Paramount Airways Ltd (No 2) 1993, *Ch* 223 (CA).

⁴³ Macmillan Inc v Bishopsgate Investment Trust Plc (No 3) 1996, *1 WLR* 387 (CA).

⁴⁴ Milaan 18 juli 2000, *Banca, borsa e titoli di credito* 2000, 689; http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

artikel 14, blijkt een onduidelijk begrip te zijn volgens het rapport van de BIICL. Lidstaten weten soms niet goed welke zaken hier dan onder vallen en welke niet. Ten tweede heerst er onduidelijkheid hoe de Insolventieverordening een impact heeft op dit artikel en andersom. Ten derde moet er duidelijkheid komen omtrent de vraag of artikel 14 Rome I of artikel 10 Rome II van toepassing is op een aanspraak op de waarde van een overgedragen vordering. Een laatste probleem betreft de onduidelijkheid, die er heerst omtrent de vraag of de cessionaris het recht heeft om een directe vordering in te stellen tegen de schuldenaar, of dat hij de cedent moet vervoegen in zo'n vordering, wordt geregeld door artikel 14(1) of (2) Rome I Verordening. Een uniforme oplossing, die uit de Europese Unie voortkomt, dient duidelijkheid te scheppen in deze onzekerheid. Dit zou de rechtszekerheid vergroten, de kosten verminderen, de handel in schuldvorderingen vergemakkelijken en nog dergelijke voordelen voortbrengen. Hierna wordt ingegaan op het arsenaal aan mogelijke oplossingen.⁴⁵

5.2. MOGELIJKE OPLOSSINGEN

Het rapport van het BIICL⁴⁶ benadrukt dat één regel voor alle eigendomsaspecten van cessie een goede start zou zijn om de problematiek omtrent de toepassing van artikel 14 tegen te gaan. Deze richtlijn kan verder opgesplitst worden in drie concrete werkwijzen, die elk een antwoord geven op de vraag: welk recht beheerst de derdenwerking van cessie? Hierna worden de drie meest valabele oplossingen uit het rapport besproken, net als de voor- en nadelen ervan. Dit wordt gevolgd door de, naar mijn mening, beste oplossing van deze drie.

Ten eerste kan er gedacht worden aan een oplossing, die gebaseerd is op het recht dat het contract tussen cedent en cessionaris beheerst. Aan deze denkwijze is een rijk aanbod van voordelen verbonden. Het is immers een flexibele oplossing, die zich kan aanpassen aan de specifieke sector waarin de cedent en cessionaris vertoeven. Er hoeven bovendien niet eindeloos veel regels gemaakt te worden, die specifiek afgestemd horen te zijn op een bepaalde sector. Uit het rapport⁴⁷ blijkt bovendien dat deze oplossing goed zou werken in de praktijk en het de toepasselijke regels en complexiteit zou verminderen. Er zijn weliswaar ook nadelen verbonden aan deze oplossing, zoals het feit dat er hierdoor kan worden voorbijgegaan aan de regels betreffende de publiciteit. Bovendien kan het zijn dat derden minder betrokken zullen worden, doordat de partijen misbruik maken van hun autonomie. Indien er verschillende aanspraken opduiken, dan zou er overigens telkens een ander recht toepasselijk zijn, wat de duidelijkheid belemmert.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 14 december 2013).

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/justice/civil/files/report_assignment_en.pdf (consultatie 28 november 2013).

Een tweede mogelijke oplossing is gebaseerd op het recht, dat toepasselijk is op de overgedragen schuldvordering. Dit zou als voordeel kunnen uitspelen dat het een vermindering van de toepasselijke wetten op cessie betekent. Hierdoor zullen de kosten tevens dalen, wat de handel in schuldvorderingen alleen maar ten goede kan komen. Bovendien is het een stabiele oplossing, aangezien het recht dat van toepassing is op de schuldvorderingen zelden verandert. Het feit dat deze oplossing niet past voor toekomstige aanspraken, is weliswaar een nadeel dat ook in overweging dient te worden genomen.

Een derde oplossing die naar voren wordt geschoven, is gebaseerd op het recht van de gewone verblijfplaats van de overdrager van de cessie. Dit zou een derde mogelijk antwoord zijn op de vraag door welk recht de eigendomsaspecten van cessie worden beheerst. De voordelen, die aan deze oplossing zijn verbonden, zijn enerzijds dat er een grote voorspelbaarheid bijkomt voor de schuldeiser van de overdrager van de cessie. Anderzijds is dit een gepaste manier om conflicten op te lossen wanneer er verschillende titularissen opduiken met een aanspraak. De nadelen zijn weliswaar dat deze oplossing niet erg flexibel is, het nog steeds de toepassing van een groot aantal wetten vergt en de betekenis van de term “gewone verblijfplaats” niet erg duidelijk blijkt uit artikel 19 Rome I Verordening. Bovendien is er een bijkomend probleem wanneer één de overdrager verschillende verblijfplaatsen heeft, want de specifiek bedoelde verblijfplaats afbakenen is ook geen sinecure.

Mijns inziens is de tweede oplossing degene waar, naar de toekomst toe, de meeste mogelijkheden in vervat zitten. Naast de eerder opgesomde voordelen, sluit deze oplossing namelijk ook het best aan bij artikel 14(2) Rome I Verordening. Wat wel een reden tot zorg zou kunnen zijn bij deze oplossing is, naar mijn mening, dat er hier tevens het risico bestaat dat derden niet voldoende betrokken worden bij het hele gebeuren van de cessie. Bovendien wordt er, bij deze oplossing, geen rekening gehouden met mogelijke veranderingen in het recht. Toch is deze oplossing degene waar ik me bij aansluit, met inachtneming van de andere valabele oplossingen. Het optimale resultaat zou natuurlijk bereikt worden indien er mogelijk een combinatie van deze methoden kan worden bedacht, waarbij telkens de meest waardevolle elementen geconserveerd en gebundeld worden. Dit zou dus een oplossing zijn, die enerzijds op de partijautonomie gebaseerd is, maar die anderzijds toch deze ongebreidelde wilsautonomie wat inperkt en daardoor de derden beschermt ten aanzien van de betrokken partijen.

6. BESLUIT

Artikel 14 van de Rome I Verordening is, zoals in het begin van dit werk werd gezegd, een onderdeel van een harmonisatiemaatregel met betrekking tot overeenkomsten, meer bepaald de overdracht van een schuldvordering. Er werd aangetoond dat de nationale rechtspraak van de lidstaten van de Europese Unie verschillende manieren hanteert om met deze bepaling om te gaan. Hierdoor is, mijns inziens, de implementering nog voor verbetering vatbaar. Het doel van de Rome I Verordening was onder andere de voorspelbaarheid van rechtspraak verhogen. Aangezien er nog zulke verschillende arresten zijn in de lidstaten, lijkt dit doel niet bereikt.

In de problematiek, die blijkt uit de rechtspraak, is er wél sprake van eenheid. De rechtspraak van de verschillende lidstaten is immers vooral gericht op derdenwerking en voorrangsregels van cessie. Zoals eerder vermeld, is de rechtspraak van na 2008 schaars, maar zelfs de rechtspraak, die dateert van voor deze periode, kan aan artikel 14 Rome I Verordening gelinkt worden. Het rapport van het BIICL maakt deze link ook, wat naar mijn mening correct is. Over andere elementen van artikel 14 Rome I Verordening, buiten derdenwerking en voorrangsregels, wordt er minder of niets gezegd. Hieruit kan eventueel afgeleid worden dat de harmonisatie wél bereikt is, behalve omtrent derdenwerking en voorrangsregels. De oplossingen om aan dit probleem te verhelpen zijn weliswaar talrijk en kunnen een rijke bron van positieve verandering vormen.